

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określił, że R. S. jest dłużnikiem organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, określając wysokość zadłużenia wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji na łączną kwotę 56.589,38 zł, w tym z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. w kwocie 22.602,36 zł należności głównej, odsetki w kwocie 15.301,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 255,20 zł;

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. w kwocie 9.157,86 zł należności głównej, odsetki w kwocie 5.662,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 211,20 zł;

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od maja 2008 r. do marca 2014 r. w kwocie 1.887,16 zł należności głównej, odsetki w kwocie 1.319,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 193,60 zł.

Jednocześnie na podstawie art. 23 ust. 1 w/w ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że odsetki będą naliczane nadal, do dnia zapłaty i włącznie z tym dniem.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że płatnik składek nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 46 ust. 1 - obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek. Wskazał także, że zawiadomił płatnika składek o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określania wysokości należności z tytułu składek, wzywając do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastrzegł także, iż brak uregulowania określonego decyzją zobowiązania wraz z należnymi odsetkami za zwłokę, w terminie miesiąca od otrzymania decyzji spowoduje przymusowe ściągnięcie należności w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Do decyzji organ rentowy załączył szczegółowe zestawienie należności w rozbiciu na poszczególne lata i miesiące.

/decyzja k. 6-6 odwrót i załącznik k. 3 odw.-5 akt ZUS plik II/

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym dnia 21 listopada 2016 r. wnioskodawca R. S. wniósł o zmianę decyzji poprzez stwierdzenie, że wnioskodawca nie jest dłużnikiem organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek we wskazanej w decyzji wysokości. W uzasadnieniu płatnik składek zakwestionował wysokość i sposób naliczenia zaległości. Podniósł, że organ nieprawidłowo zróżnicował początkowe daty okresów, od których naliczono zadłużenie, wskazując na te różnice w przypadku zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (od maja 2008 r.) i ubezpieczenie zdrowotne (od grudnia 2007 r.). Nie zgodził się także z faktem trzykrotnego naliczenia kosztów upomnienia zwłaszcza, że nigdy nie otrzymał żadnego upomnienia. Podał też, że z uwagi na trudną sytuację zdrowotną i materialną nie jest w stanie uregulować tych zadłużeń. Wskazał, że w jego ocenie organ nie wyjaśnił wszystkich okoliczności sprawy co doprowadziło do wydania krzywdzącej decyzji.

/odwołanie k. 2-3, koperta k. 5/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 21 grudnia 2016 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji, wskazując, że łączna kwota zadłużenia wynosi 56.489,38 zł. Ponadto ustosunkowując się do zarzutu niedoręczenia upomnień wskazał, że w aktach sprawy znajdują się upomnienia za okres

od stycznia 2008 r. do września 2010 r. z dnia 16 listopada 2010 r., które zostały prawidłowo doręczone odwołującemu w dniu 22 listopada 2016 r.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6-6 odwrót/

Na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2017 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/stanowisko pełnomocnika organu rentowego 00:01:05- płyta CD k. 15/

W piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2017 r. wnioskodawca wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych. Podniósł, że posiada status osoby bezrobotnej. Jednocześnie wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność prawidłowości rozliczenia jego wpłat dokonywanych w związku z zadłużeniem.

/pismo k. 17-17 odwrót/

W piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2017 r. pełnomocnik ZUS sprostował, że łączna dochodzona kwota wynosi 56.589,38 zł, a wskazana w odpowiedzi na odwołanie kwota wynika z błędnych wyliczeń prawidłowo naliczonych kwot jednostkowych.

/pismo k. 54/

Na rozprawie z dnia 13 grudnia 2017 r. wnioskodawca podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Oświadczył, że nie kwestionuje opinii biegłego, choć nie posiada wiedzy co do tego, z czego wynikają obliczenia biegłego. Nadto oświadczył, że został okradziony przez pracowników, a prokurator prowadzący postępowanie karne zawarł według niego dziwną ugodę.

/stanowisko 00:00:37, 00:08:04 - płyta CD k. 67/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. S. od dnia 31 sierpnia 2008 r. prowadził działalność gospodarczą. Zawieszenia wykonywania działalności dokonał w okresach: od 22 marca 2011 r. do 31 grudnia 2011 r., od 1 stycznia 2012 r. do 5 kwietnia 2012 r., od

15 kwietnia 2013 r. do 30 września 2013 r., od 21 kwietnia 2014 r. do 30 marca 2014 r., od 9 kwietnia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 1 listopada 2015 r., od 1 grudnia 2015 r. do 2 listopada 2017 r. i od 30 listopada 2017 r. do nadal.

/okoliczność bezsporna; a nadto pisemna opinia biegłego z zakresu rachunkowości – k.32 /

Ubezpieczony podlegał ubezpieczonym społecznym i zdrowotnemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej z wyłączeniem okresów zawieszenia wykonywania działalności.

/okoliczność bezsporna /

Zadłużenie wnioskodawcy z tytułu składek nieopłaconych za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. wyniosło łączną kwotę 56.589,38 zł, na którą złożyły się następujące zadłużenia:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. w kwocie 22.602,36 zł należności głównej, odsetki w kwocie 15.301,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 255,20 zł;

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. w kwocie 9.157,86 zł należności głównej, odsetki w kwocie 5.662,00 zł naliczone na dzień

19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 211,20 zł;

- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od maja 2008 r. do marca 2014 r. w kwocie 1.887,16 zł należności głównej, odsetki w kwocie 1.319,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 193,60 zł.

/stany należności dla płatnika k. 11 odwrót - 12 akt ZUS plik II/.

Upomnieniami z dnia 16 listopada 2010 r. za okres od stycznia 2008 r. do września 2010 r., doręczonymi w dniu 22 listopada 2016 r., wnioskodawca został wezwany do uiszczenia zaległości z tytułu dochodzonych składek.

/upomnienia k. 1-37 akt ZUS plik I, potwierdzenie odbioru k. 38 -38 odwrót akt ZUS plik I/

Zadłużenie wnioskodawcy z tytułu składek wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 19 października 2016 r. i kosztami upomnienia w rozbięciu na poszczególne fundusze wynosi:

FUNDUSZ	Kwota zaległości	Kwota odsetek za zwłokę	Koszty upomnienia	RAZEM
FUS	22 602,36	15 301,00	255,20	38 158,56
FZ	9 157,86	5 662,00	211,20	15 031,06
FP i FGŚP	1 887,16	1 319,00	193,60	3 399,76
Ogółem	33 647,38	22 282,00	660,00	56 589,38

/opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości k. 30-44, pisemna uzupełniająca opinia biegłego k. 60 – 60 odwrót/

Zadłużenie wnioskodawcy z tytułu składek wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 19 października 2016 r. wynosi łącznie 56.589,38 zł w tym z tytułu:

- składek na ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. w kwocie 22.602,36 zł należności głównej (kwota zgodna z naliczeniami ZUS – wskazana uprzednio kwota 22.511,36 zł tj. różnica 91 zł wynikała z błędu arytmetycznego), odsetek za zwłokę w kwocie 15.301,00 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS), kosztów upomnienia w kwocie 255,20 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS);

- składek na ubezpieczenia zdrowotne za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. w kwocie 9.157,86 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS), odsetek za zwłokę w kwocie 5.662,00 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS, wskazana uprzednio kwota 5.662 zł tj. różnica 2 zł związana była jedynie z wyliczeniami innego kalkulatora odsetkowego), kosztów upomnienia 211,20 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS);

- składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od maja 2008 r. do marca 2014 r. w kwocie 1.887,16 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS), odsetek za zwłokę 1.319,00 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS), kosztów upomnienia 193,60 zł (kwota zgodna z naliczeniami ZUS).

/opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości k. 30-44, pisemna uzupełniająca opinia biegłego k. 60 – 60 odwrót/

Pismem z dnia 22 września 2016 r. organ rentowy zawiadomił płatnika składek o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określania wysokości należności z tytułu składek, wzywając do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów.

/pismo k. 1-1 odwrót akt ZUS plik II/

Obecnie wnioskodawca posiada stałe źródło dochodu w postaci wynagrodzenia za pracę w kwocie 2.000 zł brutto. Nie posiada żadnego majątku. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe ze swoją matką, która utrzymuje się z dochodu w kwocie 1.500 zł. Koszty utrzymania mieszkania wynoszą łącznie 800 zł. Nadto wnioskodawca ponosi koszt leków w kwocie 500 zł i ponosi koszty wyżywienia rodziny. Nie prowadzi działalności gospodarczej i nie jest zarejestrowany w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna

/okoliczność bezsporna; oświadczenie wnioskodawcy – 00:12:12 – płyta CD k.67 /

Wnioskodawca posiadał zadłużenie wobec instytucji finansowych w wysokości około kilkudziesięciu tysięcy złotych.

/wezwanie do zapłaty k. 18-21 odwrót/

Orzeczeniem z dnia 22 września 2010 r. Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zaliczył R. S. do lekkiego stopnia niepełnosprawności na stałe. Stwierdzono, że nie da się ustalić od kiedy niepełnosprawność istnieje. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 1 sierpnia 2008 r. Wskazane jest zatrudnienie zgodnie z psychofizycznymi możliwościami. Ubezpieczony wymaga konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby. Skarżący wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Symbol przyczyny niepełnosprawności oznaczono jako 05-R i 07-S.

/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 4 oraz k. 22/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzoną w toku postępowania dokumentację, w tym dokumentację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz w oparciu o opinię biegłego z zakresu rachunkowości, którą uznał za poprawną, zupełną i sporządzoną zgodnie z przedstawionymi przez Sąd założeniami. Sporządzona przez biegłego opinia wyjaśnia wszystkie wątpliwości związane z kwotami należności składkowych wnioskodawcy za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. (składki na ubezpieczenie społeczne), od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. (składki na ubezpieczenie zdrowotne) i od maja 2008 r. do marca 2014 r. (składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) wraz z odsetkami liczonymi na datę – 19 października 2016 roku. W pisemnej opinii uzupełniającej biegły dodatkowo w sposób szczegółowy odniósł się do zgłoszonych przez ZUS zarzutów i skorygował swoje pierwotne wyliczenia. Biegły w szczególności wyjaśnił, że różnica 91 zł występująca przy obliczeniu wysokości składek na ubezpieczenia społeczne wynikała z błędu arytmetycznego natomiast różnica 2 zł występująca przy obliczaniu odsetek za zwłokę od składek na ubezpieczenie zdrowotne związana była jedynie z wyliczeniami innego kalkulatora odsetkowego. Ostatecznie opinia prowadzi do konkretnych i rzetelnie uzasadnionych wniosków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U.2017.1778 z późn. zm.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym,

wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Na mocy art. 13 pkt 4 powyższej ustawy osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Z mocy art. 11 ust. 2 ubezpieczeniu chorobowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają dobrowolnie na swój wniosek.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób prowadzących pozarolniczą działalność, stosownie do art. 18 ust. 8, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – w myśl art. 20 ust. 1 -stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Stosownie zaś do art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przysyłanie w wyznaczonym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacanie składek za dany miesiąc. Dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie termin opłacenia składki za dany miesiąc został określony jako nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca /art. 47 ust. 1 pkt. 1/.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt. 1c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1938 ze zm.) osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Według art. 32 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W myśl art. 104b ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1065) składki na Fundusz Pracy, o których mowa w art. 104 ust. 1, opłaca się za osoby wymienione w art. 104 ust. 1 pkt 1-3, które nie osiągnęły wieku wynoszącego co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należnościami z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne są: składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia oraz dodatkowa opłata.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 1-5 w/w ustawy, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, przebiegu ubezpieczeń, ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek, ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek, ustalania uprawnień do świadczeń z

ubezpieczeń społecznych, wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

Na podstawie § 13 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2001 r., Nr 137, poz. 1541, ze zm.) postępowanie egzekucyjne może być wszczęte bez uprzedniego doręczenia upomnienia w przypadkach, gdy należność pieniężna została określona w orzeczeniu.

W rozpoznawanej sprawie sporną była kwestia istnienia po stronie odwołującego się R. S. zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych powstałych za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. w kwocie 22.602,36 zł należności głównej, odsetki w kwocie 15.301,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 255,20 zł (ubezpieczenia społeczne), za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. w kwocie 9.157,86 zł należności głównej, odsetki w kwocie 5.662,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 211,20 zł (ubezpieczenie zdrowotne) oraz za okres od maja 2008 r. do marca 2014 r. w kwocie 1.887,16 zł należności głównej, odsetki w kwocie 1.319,00 zł naliczone na dzień 19 października 2016 r. plus koszty upomnienia w kwocie 193,60 zł (Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) określone zaskarżoną decyzją z dnia 19 października 2016 r.

W świetle ustalonego stanu faktycznego i przedstawionych regulacji prawnych uznać należało, iż skarżona decyzja organu rentowego określająca wysokość istniejącego po stronie odwołującego się zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą została wydana prawidłowo i w zgodzie z obowiązującymi przepisami.

Czasowe granice prowadzenia działalności gospodarczej oraz podlegania z tego tytułu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego wyznacza wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Istnienie wpisu do ewidencji wprawdzie nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana jako prowadząca taką działalność. W konsekwencji domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Domniemanie to może być obalone w drodze przeprowadzenia przeciwdowodu, który obciąża stronę twierdzącą o faktach przeciwnych twierdzeniom wynikającym z domniemania. W sprawie o podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego ciężar dowodu istnienia rzeczywistej przerwy w prowadzeniu działalności gospodarczej (art. 6 KC) spoczywa na ubezpieczonym /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 r. sygn. III UK 133/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2008, Nr 7-8, poz. 114, str. 332; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r. sygn. II UK 300/07, niepubl; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r. sygn. II UK 85/08, niepubl.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r. sygn. III AUa 802/12, opubl. LEX nr 1271809/.

Wnioskodawca nie kwestionował, że w wymienionej w decyzji okresie czasu od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. prowadził działalność gospodarczą, które było dla niego jedynym tytułem do tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (z uwzględnieniem przerw wywołanych okresowym zawieszeniem prowadzenia działalności). Tym samym z mocy ustawy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w wymienionym okresie podlega ona obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu, z którym łączy się obowiązek opłacania należnych składek na te ubezpieczenia. Istnienie tego obowiązku nie zależy od osiąganego zysku, czy też straty w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Analiza art. 18 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność została określona inaczej niż w przypadku ubezpieczonych, co do których podstawę tę odniesiono do przychodu w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt 9 i 10) lub kwoty uposażenia, wynagrodzenia bądź innego rodzaju świadczenia. W przypadku tych ubezpieczonych obowiązek opłacania składek

na ubezpieczenia społeczne i ich wysokość nie są powiązane z osiągniętym faktycznie przychodem, lecz wyłącznie z istnieniem tytułu ubezpieczenia i zadeklarowaną przez ubezpieczonego kwotą, niezależnie od tego, czy ubezpieczony osiąga przychody i w jakiej wysokości. Taką interpretację przepisu art. 18 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolitą zresztą w judykaturze, zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 grudnia 2007 r. sygn. II UK 106/07 (niepubl.). Przyjęte w art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozwiązanie, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla osób prowadzących pozarolniczą działalność stanowi kwota nie niższa niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, zostało wprowadzone wolą ustawodawcy. Niezgodność analizowanego przepisu z Konstytucją nie została przez Trybunał Konstytucyjny stwierdzona.

Pomimo, iż skarżący podtrzymywał swoje odwołanie, to z analizy jego oświadczeń procesowych wynika, że nie powołał żadnych okoliczności mogących służyć zakwestionowaniu skarżonej decyzji w tym wysokości składek i sposobu naliczenia zaległości. Oświadczył on jedynie, że „organ nieprawidłowo zróżnicował początkowe daty okresów, od których naliczono zadłużenie, wskazując na te różnice w przypadku zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (od maja 2008 r.) i ubezpieczenie zdrowotne (od grudnia 2007 r.) oraz błędnie trzykrotnie naliczył koszty upomnienia zwłaszcza, że nigdy nie otrzymał żadnego upomnienia” i że „nie stać go z uwagi na trudną sytuację zdrowotną i materialną na opłacenie składek”. Swoich gołosłownych twierdzeń o niesłuszności wydanej decyzji nie poparł także żadnymi dowodami. Wreszcie na ostatnim terminie rozprawy wnioskodawca oświadczył, że nie kwestionuje opinii biegłego, podnosząc jedynie dość ogólnikowo, że „nie rozumie skąd wynikają wskazane w tej opinii cyfry”. W postępowaniu wykazano, że R. S. nie opłacił należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2007 r. do listopada

2015 r. Zaległość z tego tytułu wyniosła łącznie kwotę 56.589,38 zł za okres od maja 2008 r. do kwietnia 2014 r. (składki na ubezpieczenie społeczne), za okres od grudnia 2007 r. do listopada 2015 r. (składki na ubezpieczenie zdrowotne) i za okres od maja 2008 r. do marca 2014 r. (składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych). Na należność tą złożyły się należności główne z tytułu nieopłaconych składek, odsetki naliczone na dzień wydania skarżonych decyzji oraz koszty upomnienia. Powyższe kwoty, w świetle przedstawionych przepisów, ubezpieczony jest zobowiązany uiścić.

Zaskarżona decyzja odpowiada zatem obecnie obowiązującym przepisom prawa.

Z cytowanych przepisów ustawy systemowej wynika, że wnioskodawca ma obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne określone w decyzji, a ich wysokość wykazano opinią biegłego z zakresu rachunkowości. Biegły z zakresu rachunkowości w sporządzonej opinii pisemnej oraz pisemnej opinii uzupełniającej ustalił wysokość należności składkowych wnioskodawcy w spornym okresie. Odnosząc się do zastrzeżeń sformułowanych przez organ rentowy, biegły zweryfikował je i uwzględnił w opinii i wskazał, że prawidłowo kwota należności wnioskodawcy odpowiada kwocie wynikającej z zaskarżonej decyzji ZUS. Ponownego podkreślenia wymaga, że wnioskodawca opinii ostatecznie nie kwestionował. W postępowaniu wykazano także, że upomnieniami z dnia 16 listopada 2010 r. za okres od stycznia 2008 r. do września 2010 r., doręczonymi w dniu 22 listopada 2016 r., wnioskodawca został wezwany do uiszczenia zaległości z tytułu dochodzonych składek.

Nie może być także uwzględniony zarzut przedawnienia podniesiony przez odwołującego.

Należności z tytułu składek, tj. składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata, których płatnik składek nie uregulował w terminie, podlegają przymusowemu ściągnięciu w postępowaniu administracyjnym, pod warunkiem że nie uległy przedawnieniu. Instytucja przedawnienia należności z tytułu składek została uregulowana w art. 24 ust. 4-6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W przeciwieństwie do przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych, przedawnienie należności z tytułu składek powoduje wygaśnięcie zobowiązania wobec Zakładu. Powyższe oznacza, że po upływie terminu przedawnienia Zakład nie może dochodzić tych należności, ale również płatnik składek po upływie tego, nie może dobrowolnie ich opłacić. Komentowany przepis nie odnosi się w żadnej mierze do przepisów regulujących zasady ustalania podstawy wymiaru składek, ponieważ

korzystając ze swoich uprawnień, Zakład może wydać decyzję ustalającą prawidłowe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w każdym czasie.

Zgodnie z brzmieniem art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, termin przedawnienia należności z tytułu składek liczy się od upływu terminu wymagalności, który w relacjach płatnik składek ZUS następuje w terminie płatności, przypadając (w zależności od rodzaju płatnika) na 5., 10. lub 15. dzień następnego miesiąca. "Istnienie instytucji przedawnienia należności z tytułu składek uzasadnione jest koniecznością porządkowania wzajemnych stosunków na linii płatnicy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych i wyeliminowaniem tych roszczeń w stosunku do płatników, których w określonym czasie, przy użyciu określonych w przepisach instrumentów nie udało się zrealizować"

Termin przedawnienia należności z tytułu składek od momentu wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ulegał zmianom. W okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2002 r. termin przedawnienia należności wynosił 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się one wymagalne, następnie w okresie od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2011 r. termin ten wynosił 10 lat. Przepisy intertemporalne nie określały przy tym, czy w przypadku należności, które przed dniem 1 stycznia 2003 r. stały się wymagalne i nie uległy przedawnieniu do dnia 31 grudnia 2002 r., należy stosować 10-letni okres przedawnienia.

W obecnym stanie prawnym na podstawie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) z dniem 1 stycznia 2012 r. uległ skróceniu termin przedawnienia należności z tytułu składek z 10 do 5 lat. W przeciwieństwie do poprzednich zmian dokonywanych w tym zakresie ustawodawca wprowadził przepis przejściowy, zgodnie z którym do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, z tym że 5-letni bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r. Natomiast jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej - przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

W sprawie ustalono zatem, że na datę wszczęcia postępowania w sprawie określenia należności z tytułu składek zaległości na koncie wnioskodawcy za sporny okres roszczenia organu rentowego nie uległy przedawnieniu, biorąc pod uwagę składki należne od wnioskodawcy przed i po zmianie przedmiotowego przepisu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie wnioskodawcy, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji.

Odnosząc się do podnoszonej przez skarżącego okoliczności, że z uwagi na sytuację materialną nie jest w stanie spłacić zadłużenia, wskazać należy, że wnioskodawca ma możliwość złożenia wniosku do organu rentowego o umorzenie zaległości, czy też rozłożenie jej na raty.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Artykuł 102 k.p.c. jest przepisem wyjątkowym, wymagającym wystąpienia okoliczności szczególnych, jak np. dotyczących stanu majątkowego czy też sytuacji życiowej strony. Stanowi on swoistą „furtkę”, pozostawiając sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności.

Zastosowanie go nie wymaga odrębnego wniosku od strony przegranej i powinno być oceniane w całości okoliczności konkretnego przypadku, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji

życiowej zobowiązanego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974r. II CZ 223/73).

Poczynione na gruncie przedmiotowej sprawy ustalenia odnośnie sytuacji materialnej wnioskodawcy i jego rodziny wskazują, że jest ona niewątpliwie bardzo trudna, a zaległość wysoka, zaś biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu i związane z tym koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika ZUS pociągałoby to za sobą dalsze zadłużenie rodziny wnioskodawcy i w ocenie Sądu stanowiło naruszenie zasad współżycia społecznego.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd Okręgowy nie obciążył wnioskodawcy kosztami procesu, mając na względzie jego sytuację majątkową (punkt 2 sentencji). Na dzień zamknięcia rozprawy jak wynika z ustaleń wnioskodawca posiadał stałe źródło dochodu w postaci wynagrodzenia za pracę w kwocie 2.000 zł brutto, nie posiadał żadnego majątku. Prowadził wspólne gospodarstwo domowe wraz ze swoją matką, która utrzymywała się z dochodu w kwocie 1.500 zł. Koszty utrzymania mieszkania wynosiły łącznie 800 zł ,a wnioskodawca ponosił koszt leczenia w kwocie 500 zł i ponosił koszty wyżywienia.

K. W.